

PRO BONO ŠPECIÁL



Január/2021

Reforma súdnictva

Jednou z aktuálnych tém, dlhodobo diskutovanou naprieč spoločenským aj politickým spektrom, odbornou, ale aj laickou verejnosťou, sú v slovenskom právnom prostredí zmeny v súdnom systéme, či v oblasti regionálneho usporiadania a organizácie súdov.

Reforma súdnictva predstavovala objekt záujmu spoločnosti už niekoľko rokov, ale až na sklonku roka 2020 prijala Národná rada Slovenskej republiky zákon č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

Cieľom návrhu zákona je legislatívne pokryť realizáciu reformy súdnej mapy, vrátane nového usporiadania sídiel a obvodov okresných a krajských súdov, úpravy kauzálnej príslušnosti súdov ako aj zriadenia nových správnych súdov.

Bonusom vyplývajúcim zo zväčšenia súdnych obvodov má byť podľa dôvodovej správy aj zníženie rizika existencie a pretrvania korupčných väzieb v súdnictve.

Prehľad najdôležitejších zmien, ktoré reforma súdnictva prináša Vám predstavujeme v špeciálnom vydaní ULC Čarnogurský PRO BONO.

Reforma súdnictva

Jednou z aktuálnych tém, dlhodobo diskutovanou naprieč spoločenským aj politickým spektrom, odbornou, ale aj laickou verejnosťou, sú v slovenskom právnom prostredí zmeny v súdnom systéme, či v oblasti regionálneho usporiadania a organizácie súdov. Reforma súdnictva predstavovala objekt záujmu spoločnosti už niekoľko rokov, ale až na sklonku roka 2020 prijala Národná rada Slovenskej republiky zákon č. **423/2020** Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva (ďalej len „novela“). Novela prináša veľké množstvo zmien ako napríklad **(A)** právnu úpravu regionálneho princípu volieb členov Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“), **(B)** zavedenie nesudcovského prvku v prípade členov súdnej rady nominovaných výkonnou mocou (prezident, vláda) a zákonodarnou mocou, **(C)** zriadenie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky („ďalej len „najvyšší správny súd“), **(D)** zrušenie súhlasu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) so vzatím sudcu do väzby a mnoho ďalších. Samotná novela predstavuje obsahovo rozsiahly materiál, ktorý prináša zmenu alebo doplnenie až 29 zákonov.

Pohľady na pripravované zmeny v justícii sú vnímané rôzne a odbornou verejnosťou nie iba pozitívne. Predtým ako pristúpime k definovaniu jednotlivých zmien, si dovoľujeme uviesť pohľady a názory jednotlivých stavovských organizácií a odbornej verejnosti k pripravovaným zmenám v súdnictve.

Poradná rada európskych sudcov (CCJE) kritizuje nasledovné časti reformy: **(A)** zásah do funkčného obdobia členov Súdnej rady SR, **(B)** možnosť preloženia sudcov na nižší súd bez ich súhlasu a **(C)** obmedzenie funkčnej imunity sudcov.

Vyšší súdni úradníci Krajského súdu v Bratislave v oficiálnom vyjadrení zo dňa 26.11.2020 poukázali na viaceré nezrovnalosti v plánovanej súdnej reforme.

Ide najmä o (A) dopad reformy súdnej mapy na zamestnancov zanikajúcich odvolacích súdov, **(B)** hromadné výberové konania na funkciu

sudcu **či (C)** absencia relevantných dôvodov pre zánik vybraných odvolacích súdov. Za nedostatok predloženého materiálu vo všeobecnosti považujú skutočnosť, že neobsahuje žiadne alternatívne varianty riešenia súdnej mapy s porovnaním nákladov a prínosov jednotlivých variantov navzájom. Nie je možné teda zistiť, či takto navrhnutá súdna mapa je najlepšie možné riešenie, z materiálu nevyplývajú merateľné kritériá, na základe ktorých by bolo možné posúdiť efektívnosť reformy.

Súdna rada Slovenskej republiky vníma reformu ako potrebný krok, avšak v dôsledku viacerých pripomienok a stanovísk od Odborového zväzu justície, zamestnancov krajských a okresných súdov, ale aj od Asociácie rodinných sudcov, dotknutých miest a obcí, prokuratúry a ďalších dotknutých subjektov dlho rokovala o podpore tohto kroku. V prípade zmien krajských súdov ako odvolacích sa súdna rada väčšinovo nezhodla a preto predložila Ministerstvu spravodlivosti SR alternatívne návrhy. **Konkrétne sa jedná o (A)** zachovanie alternatívnej štruktúry krajských súdov, **(B)** bližšia špecifikácia dôvodov na rušenie vybraných krajských súdov, **(C)** podpora špecializácie a úprava kauzálnych príslušností jednotlivých krajských súdov, **(D)** zanechanie menších krajských súdov. Súdna rada Slovenskej republiky jasne zdôrazňuje potrebu aktívnej účasti Súdnej rady Slovenskej republiky, ako aj zástupcov súdov, prokuratúry, advokácie, územnej samosprávy, miestnej štátnej správy, Policajného zboru Slovenskej republiky a iných dotknutých subjektov pri tvorbe novej súdnej mapy.

Novela mení a dopĺňa nasledujúce zákony: **(1)** zákon č. **160/2015** Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“), **(2)** zákon č. **162/2015** Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny súdny poriadok“), **(3)** zákon č. **301/2005** Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), **(4)** zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. **120/1993** Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o platových pomeroch ústavných činiteľov“), **(5)** zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. **278/1993** Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe majetku štátu“), **(6)** zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. **350/1996** Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rokovacom poriadku“), **(7)** zákon č. **73/1998** Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe príslušníkov PZ“), **(8)** zákon č. **385/2000** Z. z. o sudcoch a prísediaciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch a prísediaciach“), **(9)** zákon č. **4/2001** Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ZVJS“), **(10)** zákon č. **153/2001** Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), **(11)** zákon č. **154/2001** Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokurátoroch“), **(12)** zákon č. **483/2001** Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách“), **(13)** zákon č. **566/2001** Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cenných papieroch“), **(14)** zákon č. **185/2002** Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnej rade“), **(15)** zákon č. **548/2003** Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Justičnej akadémii“), **(16)** zákon č. **586/2003** Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), **(17)** zákon č. **215/2004** Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane utajovaných skutočností“),

(18) zákon č. **371/2004** Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sídlach a obvodoch súdov“), **(19)** zákon č. **523/2004** Z. z. rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“), **(20)** zákon č. **757/2004** Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), **(21)** zákon č. **330/2007** Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o registri trestov“), **(22)** zákon č. **647/2007** Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestovných dokladoch“), **(23)** zákon č. **297/2008** Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti“), **(24)** zákon č. **8/2009** Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestnej premávke“), **(25)** zákon č. **180/2014** Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o podmienkach výkonu volebného práva“), **(26)** zákon č. **400/2015** Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o tvorbe právnych predpisov“), **(27)** zákon č. **55/2017** Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe“), **(28)** zákon č. **314/2018** Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a **(29)** zákon č. **95/2019** Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o informačných technológiách“).

Nad rámec rozpočtu kapitoly Ministerstva spravodlivosti SR sú požadované výdavky súvisiace so zmenami bezprostredne vyplývajúcimi zo súdnej mapy, ktoré sú aktuálne uplatňované prostredníctvom Ministerstva financií SR, v celkovej výške **309,545 mil. eur** (z toho 285 mil. eur zo zdrojov Európskej komisie v rámci Fondu obnovy a 24,545 mil. eur zo štátneho rozpočtu).

→ Civilný sporový poriadok

Prvým zákonom, ktorého sa novela, zameraná na reformu súdnictva dotkne, je **Civilný sporový poriadok**. Zmeny reagujú predovšetkým na vznik najvyššieho správneho súdu. Novela mení kreovanie kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Podľa doterajšej právnej úpravy sa kompetenčný senát zriaďoval na najvyššom súde a jeho úlohou bolo riešenie kompetenčných sporov medzi súdmi a inými orgánmi. Kompetenčný senát pozostával zo 7 členov - sudcov najvyššieho súdu. Po novom bude mať kompetenčný senát najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu osem členov s paritným zastúpením najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu (ustanovenie **§ 11** Civilného sporového poriadku).

→ Správny súdny poriadok

Rozsiahlejšie zmeny priniesla novela do **Správneho súdneho poriadku**.

Najvýznamnejšími zmenami Správneho súdneho poriadku sú **(A) zverenie rozhodovania kompetenčných sporov medzi najvyšším súdom a novo vzniknutým najvyšším správnym súdom do plenárnej pôsobnosti ústavného súdu** (ustanovenie **§ 8** Správneho súdneho poriadku), **(B) zavedenie nového typu konania - „konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb“**, ktoré bolo doteraz v pôsobnosti ústavného súdu (doterajšia právna úprava bola zakotvená v zákone o ústavnom súde) - právna úprava Správneho súdneho poriadku reguluje účel konania, účastníkov konania, žalobnú legitimáciu, lehotu na podanie žaloby, náležitosti žaloby, dokazovanie a rozhodnutie o žalobe a pod.; základným rozdielom v porovnaní s doterajšou úpravou je to, že konanie sa bude začínať žalobou, a nie sťažnosťou, nakoľko pre správne súdnictvo je

charakteristické, že úkon, ktorým sa začína konanie pred správnym súdom je v drvivej väčšine prípadov žaloba; sťažnosť je charakteristickým iniciačným úkonom v konaní pred ústavným súdom; v konaní vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb sa z pohľadu účastníkov konania dopĺňa oproti doterajšej právnej úprave aj žalovaný - správny orgán, ktorým je príslušná miestna volebná komisia; z hľadiska merita veci prichádzajú do úvahy dva možné typy výrokov, a síce, že správny súd žalobu buď zamietne (ustanovenie **§ 312j ods. 1** Správneho súdneho poriadku), a ak ju nezamietne, tak rozhodne spôsobom podľa ustanovenia **§ 312j ods. 2** Správneho súdneho poriadku, čím fakticky vyhovie žalobnému návrhu; z pohľadu presunu pôsobnosti v predmetnom type konania z ústavného súdu na najvyšší správny súd je potrebné spomenúť prechodné ustanovenia, v zmysle ktorých konania začaté pred účinnosťou ústavných zmien dokončí ústavný súd, a teda v týchto prípadoch nebude dochádzať k prechodu výkonu súdnictva v „živých“ veciach (ustanovenia **§ 312a až 312k Správneho súdneho poriadku - „Konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy“**), **(C) legislatívno-technické zmeny** napr. neaktuálnosť pojmu „správne kolégium“ najvyššieho súdu - po novom už len kolégium najvyššieho správneho súdu (ustanovenia **§ 20 a § 22 ods. 2** Správneho súdneho poriadku) a pod.

→ Trestný poriadok

Novela vkladá do **Trestného poriadku** zmeny súvisiace s novým trestným činom ohýbania práva podľa ustanovenia **§ 326a** zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Podľa novej právnej úpravy v trestnom stíhaní sudcu pre trestný čin ohýbania práva nemožno pokračovať a musí byť zastavené, ak súdna rada vysloví nesúhlas s trestným stíhaním sudcu pre tento trestný čin (ustanovenie **§ 9 ods. 2** Trestného poriadku); sudca obvinený pre trestný čin ohýbania práva má právo po právoplatnosti uznesenia o vznesení obvinenia písomne navrhnúť súdnej rade vyslovenie nesúhlasu s trestným stíhaním pre tento trestný čin (ustanovenie **§ 207a ods. 3** Trestného poriadku).

→ Zákon o platových pomeroch ústavných činiteľov

Zmeny v niektorých, novelou dopĺňaných, zákonoch predstavujú len technickú úpravu, prakticky reagujúcu na vznik najvyššieho správneho súdu. V **zákone o platových pomeroch ústavných činiteľov** sa napríklad upravujú platové pomery prislúchajúce k novým funkciám predsedu a podpredsedu najvyššieho správneho súdu (ustanovenie § 24 ods. 2 a 3 zákona o platových pomeroch ústavných činiteľov). Do **zákona o správe majetku štátu** sa zas po novom vkladá aj právna úprava Kancelárie najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ustanovenie § 3b ods. 2 písm. d) zákona o správe majetku štátu).

→ Zákon o rokovacom poriadku

V **zákone o rokovacom poriadku** novela zavádza napríklad (A) **zakotvenie práva predsedu najvyššieho správneho súdu byť prítomný na schôdzach Národnej rady Slovenskej republiky** (ustanovenie § 20 ods. 1 zákona o rokovacom poriadku), (B) **zakotvenie práva predsedu najvyššieho správneho súdu vystúpiť v rozprave so súhlasom parlamentu** (ustanovenie § 28 ods. 2 zákona o rokovacom poriadku), (C) **doplnenie mechanizmu vyhlasovania voľby kandidátov na funkciu sudcu ústavného súdu s dostatočným časovým predstihom pred uplynutím funkčného obdobia sudcu ústavného súdu** - podľa predkladateľov novely totiž niet dôvodu na to, aby existovala právna úprava, ktorá pripúšťa spustenie procedúry voľby kandidátov na sudcov ústavného súdu až po skončení funkčného obdobia sudcu ústavného súdu, naopak namieste je taká právna úprava, ktorá vytvára predpoklady na to, aby obmieňanie sudcov ústavného súdu bolo čo najviac plynulé (ustanovenie § 116a ods. 1 zákona o rokovacom poriadku), (D) **doplnenie rokovacieho poriadku o procedúru vypočutia kandidátov na členov súdnej rady volených súdnou radou**, ako aj ďalších otázok s tým spojených (ustanovenia § 117 až 119 zákona o rokovacom poriadku) a pod.

→ Zákon o štátnej službe príslušníkov PZ

Zákon o štátnej službe príslušníkov PZ zavádza koncept, ktorý v prípade vymenovania policajta do funkcie sudcu všeobecného súdu bude mať za následok zánik statusu policajta, pretože predpokladať jeho návrat do funkcie policajta po skončení výkonu funkcie sudcu (t. j. po dosiahnutí veku 65 rokov) je viac ako nepravdepodobný.

→ Zákon o sudcoch a prísediacich

Asi najrozsiahlejšie zmeny prináša novela do **zákona o sudcoch a prísediacich**. Ide napríklad o (A) **skrátene trvania právnej praxe v prípade odpustenia odbornej justičnej skúšky** - jednou z podmienok pre vymenovanie do funkcie sudcu je zloženie odbornej justičnej skúšky, prípadne skúšky, ktorá je rovnocenná s odbornou justičnou skúškou; doterajšia právna úprava umožňovala odpustenie tejto podmienky za podmienok uvedených v ustanovení § 5 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich; jednou z takýchto podmienok bolo aj vykonávanie právnej praxe v trvaní aspoň 15 rokov; novela s cieľom otvoriť súdny systém - najmä v prípade správneho súdnictva - aj odborníkom z mimojustičného prostredia skracaie trvanie právnej praxe v prípade odpustenia odbornej justičnej skúšky z 15 rokov na 10 rokov (ustanovenia § 5 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich), (B) **zavedenie predpokladu sudcovskej spôsobilosti v podobe absencie obchodných, majetkových alebo finančných vzťahov sudcu s osobami z prostredia organizovaného zločinu** - požiadavka, aby sudca nemal obchodné, majetkové alebo finančné vzťahy s osobami z prostredia organizovaného zločinu, je požiadavkou, ktorá priamo súvisí so samotným poslaním sudcu a so samotnými základmi nezávislosti súdnej moci; v zmysle dôvodovej správy k novele je legitímne explicitne podradiť pod predpoklad sudcovskej spôsobilosti požiadavku na absenciu obchodných, majetkových alebo finančných vzťahov s osobami z prostredia organizovaného zločinu; rovnako je tiež legitímne primeranými prostriedkami súdnou radou overovať, či sudca a kandidát na funkciu sudcu tieto predpoklady spĺňajú (ustanovenie § 5 ods. 6 zákona o sudcoch a prísediacich), (C) **podpora väčšej otvorenosti výberových konaní na súdoch**

vyššieho stupňa - cieľom predmetnej právnej úpravy je zmeniť obsah výberového konania na súde vyššieho stupňa (t. j. najvyššie súdy, krajské súdy a Špecializovaný trestný súd); podľa novej úpravy bude výberové konanie na súdoch vyššieho stupňa pozostávať z prípadovej štúdie, prekladu z cudzieho jazyka, psychologického posúdenia a z ústnej časti; oproti doterajšiemu zneniu zákona o sudcoch a prísediacich sa vypúšťa písomný test. Cieľom takto koncipovanej úpravy je podľa predkladateľov novely viac otvoriť súdny systém osobám z mimojustičného prostredia; sudca pridelený (preložený) na súd vyššieho stupňa je spravidla zaradovaný do senátu ako votant (nie je automaticky predsedom senátu, ani referujúcim sudcom), čo vytvára priestor pre osvojenie si tých zručností, ktoré sú potrebné pre riadny výkon funkcie sudcu; v kontexte uvedeného preto vykonanie písomného testu nie je nevyhnutnou súčasťou výberového konania; ďalším krokom pre podporu väčšej otvorenosti výberových konaní na súdoch vyššieho stupňa bude po novom aj pravidlo, podľa ktorého bude odborná časť výberového konania zameraná na tie právne odvetvia, ktoré spadajú do rámca činnosti tohto kolégia, v ktorom sa obsadzuje voľné miesto sudcu (ustanovenie § 28c ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich), **(D) zavedenie odbornej justičnej stáže** - doterajšia právna úprava prípravy justičného čakatela sa nahrádza novým inštitútom, ktorým je odborná justičná stáž. Podstata novej úpravy spočíva v tom, že umožňuje každému, kto spĺňa zákonom ustanovené podmienky absolvovať na súde odbornú prípravu, ktorej cieľom je príprava na výberové konanie na voľné miesto sudcu tým, že stážista má možnosť získať odborné znalosti a praktické zručnosti potrebné pre výkon funkcie sudcu tak, aby v prípade úspechu vo výberovom konaní na voľné miesto sudcu mohol od momentu ujatia sa funkcie sudcu vykonávať funkciu bez nutnosti adaptovať sa na nové pracovné podmienky a pracovné postupy; v kontexte uvedeného je odborná justičná stáž platenou stážou pre záujemcov o funkciu sudcu; inštitút prípravy justičných čakatelov tým stráca svoje opodstatnenie, preto sa s ním do budúcnosti nepočíta; justiční čakatelia, ktorí túto funkciu vykonávali ku dňu účinnosti novely ju budú vykonávať aj naďalej podľa doterajších predpisov (ustanovenie § 30 ods. 7 zákona o sudcoch a prísediacich), **(E) zrušenie odmien**

sudcov - novelou dochádza k zrušeniu odmien sudcov; predkladatelia novely zohľadňovali ústavnú požiadavku, podľa ktorej plat sudcu by mal byť stabilnou a nemanipulovateľnou veličinou, a nemal by byť pohyblivým faktorom, s ktorým môže kalkulovať aktuálne vládne zoskupenie; novela pri platových pomeroch sudcov vypúšťa priznávanie odmien sudcov, ktoré nie sú obligatórnou súčasťou platu sudcu, ale fakultatívnou možnosťou predsedu súdu (ustanovenie § 65 ods. 1 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich), **(F) možnosť využitia kapacít emeritných sudcov** - novela rozširuje možnosť využitia kapacít emeritných sudcov, ale aj sudcov, ktorým zanikla funkcia sudcu z dôvodu dosiahnutia veku 65 rokov, resp. 68 rokov, aj na účely disciplinárnych konaní, pretože sa im po novom umožňuje vykonávať funkciu predsedu alebo člena disciplinárneho senátu, **(G) rozšírenie prvkov výberových konaní na justičných čakatelov/stážistov justičnej stáže** - novým prvkom v zákone o sudcoch a prísediacich je v porovnaní s doterajšou právnou úpravou justičných čakatelov rozšírenie výberového konania aj o psychologické posúdenie, ktoré sa bude vykonávať podľa rovnakých pravidiel ako v prípade výberového konania na voľné miesto sudcu; predkladatelia novely majú za to, že zakomponovanie psychologického posúdenia do výberového konania stážistov prispeje k tomu, že tento inštitút budú využívať len osoby, ktorých osobnostné vlastnosti vytvárajú predpoklady pre riadny výkon funkcie sudcu, čím sa vylúči možnosť absolvovania odbornej justičnej stáže v prípadoch nežiaducich patológií (ustanovenie § 149c ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich), **(H) prechodné ustanovenia, ktoré sa budú uplatňovať na obsadzovanie voľných miest sudcov najvyššieho správneho súdu** - predkladatelia novely nepovažujú za vhodné, aby voľné miesta sudcov najvyššieho správneho súdu boli obsadzované automatickým presunom sudcov správneho kolégia najvyššieho súdu; prvým krokom pre spustenie procedúry obsadzovania voľných miest sudcov na akomkoľvek súde je existencia voľného miesta sudcu; voľné miesta sudcov na všeobecných súdoch s výnimkou najvyššieho súdu určuje minister spravodlivosti po prerokovaní s predsedami dotknutých súdov a so súdnou radou; ku dňu účinnosti právnej úpravy, ktorou sa zriaďuje najvyšší správny súd nebude mať tento súd predsedu súdu, rovnako

nebude mať sudcov, z ktorých by ten vekom najstarší mohol plniť úlohy predsedu tohto súdu; z uvedených dôvodov nebude možné aplikovať právnu úpravu, ktorá sa inak viaže na určovanie voľných miest sudcov na najvyšších súdoch ich predsedami; v kontexte uvedeného tak novela ustanovuje, aby prvé voľné miesta sudcov určil minister spravodlivosti, pričom procedúra ich určovania bude zahŕňať ich prerokovanie v súdnej rade avšak bez predchádzajúceho prerokovania s predsedom najvyššieho správneho súdu; aby bol proces obsadzovania voľných miest sudcov najvyššieho správneho súdu úspešný a tento mohol začať vykonávať svoju pôsobnosť odo dňa určeného Ústavou Slovenskej republiky, je potrebné, aby celkové počty sudcov a voľné miesta sudcov boli určené čo najskôr, v lehote do **31. januára 2021**; novela ďalej predpokladá, že prvé voľné miesta sudcov najvyššieho správneho súdu sa budú obsadzovať výberovým konaním, ktoré bude pozostávať len z verejného vypočutia kandidátov a preverenia ich sudcovskej spôsobilosti, pričom výberové konanie bude uskutočňovať namiesto výberovej komisie priamo súdna rada; verejné vypočutie sa bude riadiť štandardami verejného vypočutia kandidátov na funkciu sudcu ústavného súdu; novela tiež navrhuje, aby výberové konanie na voľné miesta sudcov najvyššieho správneho súdu v prechodnom období pozostávalo len z verejného vypočutia pred súdnou radou a overenia predpokladov sudcovskej spôsobilosti; uvedené znamená, že ide o obdobný koncept ako v prípade obsadzovania uvoľnených miest sudcov ústavného súdu, pri ktorých samotnej voľbe v pléne Národnej rady Slovenskej republiky predchádza vypočutie kandidátov v príslušnom výbore parlamentu; nakoľko uskutočnenie výberového konania sa zveruje do pôsobnosti súdnej rady, novela ustanovuje, aby predseda súdnej rady bol zodpovedný za organizačné a technické zabezpečenie priebehu výberového konania; predseda súdnej rady je ďalej podľa novely povinný vyhlásiť prvé výberové konanie na funkciu sudcu najvyššieho správneho súdu s dostatočným časovým predstihom predtým ako tento súd začne vykonávať svoju činnosť (ustanovenie **§ 151zf** zákona o sudcoch a príseďiacich). Zákon o sudcoch a príseďiacich obsahuje okrem uvedených zmien aj množstvo ďalších úprav a legislatívno-technických modifikácií.

→ Zákon o ZVJS

Novela ďalej v rámci **zákona o ZVJS** priznáva predsedovi a podpredsedovi najvyššieho správneho súdu oprávnenie vstupovať do objektov Zboru väzenskej a justičnej stráže na doklad totožnosti a bez osobitného povolenia (ustanovenie **§ 58 ods. 4 písm. e)** zákona o ZVJS).

→ Zákon o prokuratúre a zákon o prokurátoroch

Zákon o prokuratúre a zákon o prokurátoroch sa novelou menia predovšetkým legislatívno-technicky. Zmeny spočívajú hlavne v legislatívnej úprave postavenia najvyššieho správneho súdu a jeho sudcov vo vzťahu k prokuratúre, a to rovnakým spôsobom, ako je to v prípade najvyššieho súdu a jeho sudcov.

→ Zákon o bankách

Cieľom právnej úpravy **zákona o bankách** je vytvorenie zákonných predpokladov pre zefektívnenie preverovania majetkových pomerov sudcov za podmienok, ktoré sú upravené v zákone o súdnej rade, a to tým, že sa vytvára možnosť pre súdnu radu oboznámiť sa údajmi tvoriacimi bankové tajomstvo v prípade bankových účtov sudcov, ktorí sa podrobujú preverovaniu majetkových pomerov, resp. preverovaniu sudcovskej spôsobilosti (ustanovenie **§ 91 ods. 4 písm. ab)** zákona o bankách).

→ Zákon o cenných papieroch

Novela ďalej v **zákone o cenných papieroch (A)** rozširuje informačnú povinnosť Národnej banky Slovenska pri poskytovaní zoznamu centrálnych depozitárov aj o najvyšší správny súd (ustanovenie **§ 99 ods. 19** zákona o cenných papieroch), **(B)** zavádza konflikt záujmov aj na sudcu najvyššieho správneho súdu, ktorý sa nemôže stať členom predstavenstva, členom dozornej rady ani zamestnancom obchodníka s cennými papiermi alebo centrálného depozitára (ustanovenie **§ 133 ods. 2** zákona o cenných papieroch).

→ Zákon o súdnej rade

Novela prináša aj množstvo zmien **zákona o súdnej rade**. Novinkami v zákone o súdnej rade sú najmä **(A) reakcia na zmeny čl. 141a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky** - podľa nových pravidiel prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky a Národná rada Slovenskej republiky budú do súdnej rady nominovať osoby, ktoré nie sú sudcami; z uvedeného dôvodu je potrebné túto skutočnosť zohľadniť aj v zákonnej úprave, kde sa doterajšie pravidlo, že uvedené zložky štátnej moci nominujú „spravidla“ nesudcov, mení na pravidlo, že vždy ide o nesudcov (ustanovenie § 3 ods. 2 zákona o súdnej rade); v čl. 141a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sa tiež navrhuje nanovo upraviť voľbu členov súdnej rady, a to tak, že jedného člena súdnej rady budú voliť spoločne sudcovia najvyšších súdov a zvyšných osem členov súdnej rady, volených sudcami, budú voliť sudcovia v jednomandátových volebných obvodoch; podmienka výkonu volebného práva v podobe aktívneho výkonu funkcie sudcu zostáva zachovaná, t. j. aktívne volebné právo nemajú sudcovia, ktorí aktívne nevykonávajú svoju funkciu napríklad z dôvodu prerušenia výkonu funkcie sudcu alebo dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu (ustanovenie § 10 ods. 2 zákona o súdnej rade), **(B) úprava odmeňovania členov súdnej rady, ktorí nie sú sudcami** - novela priznáva „nesudcom“, zastúpeným v súdnej rade mesačnú odmenu vo výške 1,5 násobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok; nová právna úprava vychádza z návrhu spracovaného súdnou radou, ktorý súdna rada schválila na svojom zasadnutí **29. apríla 2019 uznesením 95/2019** (ustanovenia § 8 ods. 1, 2 a 5 zákona o súdnej rade), **(C) zavedenie regionálneho princípu voľby členov súdnej rady sudcami** - podľa doterajšej právnej úpravy majú návrhové oprávnenia vo vzťahu ku kandidátom na členov súdnej rady **(1) sudcovské rady**, **(2) stavovské organizácie** alebo **(3) určený počet sudcov** (desať sudcov); uvedené subjekty s návrhovými oprávneniami ostávajú zachované.

Novelou sa zavádza do ich návrhových oprávnení iba regionálny princíp; **sudcovské rady (1)** tak môžu po novom navrhovať

kandidátov na členov súdnej rady len v rámci svojho volebného obvodu; v prípade člena súdnej rady voleného sudcami najvyšších súdov novela navrhuje, aby návrhové oprávnenie sudcovských rád týchto súdov sa týkalo len voľby člena súdnej rady za tieto sudy; v prípade sudcovských rád treba poznamenať, že ak nastane situácia, že v rámci príslušného súdu nie je zriadená sudcovská rada (napr. všetkým jej členom uplynulo funkčné obdobie a noví členovia ešte neboli zvolení), tak pôsobnosť sudcovskej rady bude plénum príslušného súdu; oprávnenie **stavovskej organizácie (2)** sudcov navrhovať kandidátov na členov súdnej rady nebude limitované, a teda stavovská organizácia môže navrhovať kandidátov vo všetkých volebných obvodoch vrátane kandidáta na člena súdnej rady voleného sudcami najvyšších súdov; vzhľadom na celoštátnu pôsobnosť týchto organizácií novela ustanovuje, aby stavovské organizácie mohli navrhnúť svojho kandidáta v ktoromkoľvek obvode; platí však to isté, čo pri sudcovských radoch - vyberajú do jednotlivých volebných obvodov len zo sudcov, ktorí vykonávajú funkciu v tomto volebnom obvode; v prípade návrhového oprávnenia **samotných sudcov (3)** sa navrhuje ponechať doterajšiu právnu úpravu ohľadom potrebného kvóra sudcov (desať sudcov), pričom v prípade členov súdnej rady volených vo volebných obvodoch sa bude vyžadovať najmenej 10 sudcov za tento volebný obvod, inak povedané, nemôže sa spojiť 10 sudcov z rôznych volebných obvodov a navrhnúť kandidáta do jedného volebného obvodu (ustanovenie § 11 zákona o súdnej rade), **(D) úprava nových „volebných obvodov“** - pojem volebný obvod je pre uplatňovanie regionálneho princípu pri voľbe členov súdnej rady pojmom určujúcim, pretože na volebný obvod sa viaže výkon aktívneho a pasívneho volebného práva, rovnako aj kreovanie volebných orgánov; z dikcie ústavy je zrejmé, že pre voľbu členov súdnej rady podľa čl. 141a ods. 1 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky sa má vytvárať viacero volebných obvodov; ústavná úprava zároveň vyžaduje, aby volebné obvody boli usporiadané tak, aby na zvolenie alebo odvolanie člena súdnej rady bol potrebný porovnateľný počet sudcov v jednotlivých obvodoch; ústavný text v tomto prípade zakotvuje požiadavku na také volebné obvody, v ktorých má hlas voliča (sudcu) porovnateľnú váhu, preto je potrebné, aby zákonná úprava

volebných obvodov rešpektovala ústavný parameter ich kreovania; novela navrhuje rozdelenie územia Slovenskej republiky na **tri volebné obvody**, z ktorých jeden bude štvormandátový a dva dvojmandátové; Západoslovenský volebný obvod bude štvormandátový a bude zahŕňať obvody Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Trnave, Krajského súdu v Nitre a Krajského súdu v Trenčíne (celkový počet sudcov 681); Stredoslovenský volebný obvod bude dvojmandátový a bude zahŕňať obvody Krajského súdu v Banskej Bystrici a Krajského súdu v Žiline (celkový počet sudcov 324); Východoslovenský volebný obvod bude taktiež dvojmandátový a bude zahŕňať obvody Krajského súdu v Košiciach a Krajského súdu v Prešove (celkový počet sudcov 378) (ustanovenie § 11a zákona o súdnej rade), **(E) úprava niektorých konaní, týkajúcich sa majetku sudcov a niektorých foriem dohľadu nad sudcami** - ide napríklad o **(1)** konanie vo veciach písomného vyhlásenia sudcu a majetkového priznania sudcu pred súdnou radou (ustanovenie § 27h zákona o súdnej rade), **(2)** konanie vo veciach majetkových pomerov sudcu (ustanovenie § 27ha zákona o súdnej rade), **(3)** dohľad nad splňaním predpokladov sudcovskej spôsobilosti u sudcu týkajúcich sa obchodných, majetkových alebo finančných vzťahov s osobami z prostredia organizovaného zločinu (ustanovenie § 27hb zákona o súdnej rade), **(4)** dohľad pri výberovom konaní na funkciu predsedu súdu a pri preložení sudcu na iný súd (ustanovenie § 27hc zákona o súdnej rade), **(5)** dohľad pri voľbe predsedov a podpredsedov najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu (ustanovenie § 27hd zákona o súdnej rade), **(6)** dohľad pri voľbe sudcov najvyššieho správneho súdu (ustanovenie § 27he zákona o súdnej rade), **(7)** overovanie splňania predpokladov sudcovskej spôsobilosti u kandidáta na funkciu sudcu (ustanovenie § 27hf zákona o súdnej rade) a pod. Súčasťou novelizovaného znenia zákona o súdnej rade, dostupného na webovom sídle Zbierky zákonov Slovenskej republiky a Národnej rady Slovenskej republiky, je aj množstvo ďalších zmien.

→ Zákon o Justičnej akadémii

Ďalším zo zákonov, ktorého sa novela dotkla je **zákon o Justičnej akadémii**.

Najdôležitejšími zmenami v zákone o Justičnej akadémii sú **(A)** rozšírenie adresátov vzdelávacích aktivít Justičnej akadémie Slovenskej republiky o asistentov najvyššieho správneho súdu (ustanovenia § 2 ods. 2 a § 3 ods. 1 písm. c) zákona o Justičnej akadémii), **(B)** vypustenie pojmu justičný čakateľ z viacerých ustanovení zákona o Justičnej akadémii (napr. z ustanovení § 3 ods. 5 a 7, § 11 ods. 8 zákona o Justičnej akadémii...), a to z dôvodu nahradenia doterajšej úpravy prípravy justičného čakateľa odbornou justičnou stážou, resp. odborným justičným stážistom.

→ Zákon o advokácii

Zákon o advokácii sa novelou mení v oblasti praxe asistentov najvyššieho správneho súdu. Podľa doterajšej právnej úpravy sa prax asistenta sudcu najvyššieho súdu započítavala do praxe advokátskeho koncipienta. V súvislosti so zriadením najvyššieho správneho súdu, ako aj s prihliadnutím na fakt, že aj sudcovia tohto súdu budú mať svojich asistentov, novela ustanovuje, aby sa aj prax asistentov sudcov najvyššieho správneho súdu započítavala do praxe advokátskeho koncipienta. Podľa dôvodovej správy k novele totiž niet relevantného dôvodu na to, aby asistenti najvyšších súdov boli na účely zákona o advokácii posudzovaní odlišným spôsobom (ustanovenie § 6 ods. 2 zákona o advokácii).

→ Zákon o ochrane utajovaných skutočností

Novela mení a dopĺňa aj **zákon o ochrane utajovaných skutočností**, a to najmä **(A) rozšírením okruhu oprávnených osôb s osobitným postavením podľa zákona o ochrane utajovaných skutočností o člena súdnej rady**; nová právna úprava súvisí s novými kompetenciami súdnej rady v oblasti dohľadu nad splňaním predpokladov sudcovskej spôsobilosti podľa zákona o súdnej rade (ustanovenie § 34 ods. 1 písm. g) zákona o ochrane utajovaných skutočností), ale aj **(B) rozšírením okruhu subjektov považovaných na účely zákona o ochrane utajovaných**

skutočností za ústredné orgány štátnej správy aj o Kanceláriu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky; podľa predkladateľov novely totiž niet dôvodu, aby sa právna úprava odchyľila od právnej úpravy vzťahujúcej sa na Kanceláriu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ustanovenie **§ 81 ods. 3** zákona o ochrane utajovaných skutočností).

→ **Zákon o sídlach a obvodoch súdov**

Zákon o sídlach a obvodoch súdov sa novelou dopĺňa s cieľom ustanoviť sídlo a obvod zriaďovaného najvyššieho správneho súdu. Tento súd je koncipovaný ako najvyššia súdna inštancia pre oblasť správneho súdnictva, preto jeho obvod bude tvoriť územie celej Slovenskej republiky. Sídlom tohto súdu bude mesto Bratislava. Aj keď sú štáty, kde súdne inštancie tohto typu sú sústredené mimo hlavné mesto (napr. Nejvyšší správní soud v Brne), predkladatelia novely majú za to, že nateraz nie sú na určenie iného sídla najvyššieho správneho súdu mimo hlavného mesta vytvorené vhodné podmienky (ustanovenie **§ 4a** zákona o sídlach a obvodoch súdov).

→ **Zákon o rozpočtových pravidlách**

V rámci **zákona o rozpočtových pravidlách** novela ustanovuje, aby po vzore Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky aj rozpočet Kancelárie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky tvoril samostatnú kapitolu na účely štátneho rozpočtu. Podľa dôvodovej správy k novele musia v prípade oboch najvyšších súdnych inštitúcií platiť rovnaké prístupy aj z pohľadu ich napojenia na štátny rozpočet (ustanovenie **§ 9 ods. 1 písm. g)** zákona o rozpočtových pravidlách).

→ **Zákon o súdoch**

Novela výrazným spôsobom zasiahla aj do **zákona o súdoch**.

Najdôležitejšími zmenami zákona o súdoch sú **(A) vymedzenie pôsobnosti najvyššieho správneho súdu** - „najvyšší správny súd vykonáva súdnictvo rozhodovaním o kasačných sťažnostiach proti rozhodnutiam krajských súdov za podmienok ustanovených Správnym súdnym poriadkom; najvyšší správny súd ďalej vykonáva súdnictvo v prvom stupni vo veciach,

ktoré ustanovuje Ústava Slovenskej republiky a Správny súdny poriadok; osobitné predpisy ustanovujú, kedy najvyšší správny súd rozhoduje o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam iných orgánov a kedy rozhoduje o iných otázkach; najvyšší správny súd vo veciach správneho súdnictva dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou a tým, že prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a zverejňuje svoje právoplatné súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk a rozhodnutí „Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky“ (ustanovenie **§ 8a** zákona o súdoch), **(B) úprava senátu najvyššieho správneho súdu** - „senát najvyššieho správneho súdu sa skladá z troch sudcov, z ktorých jeden je predsedom senátu; ak rozhoduje o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam senátov najvyššieho správneho súdu, skladá sa senát najvyššieho správneho súdu z predsedu a zo štyroch sudcov; predpis o konaní pred súdmi môže ustanoviť, že senát najvyššieho správneho súdu sa skladá aj z väčšieho počtu sudcov; senát musí byť vždy zložený z nepárneho počtu sudcov; to neplatí pre disciplinárne konanie; predseda senátu riadi a organizuje činnosť senátu“ (ustanovenie **§ 24b** zákona o súdoch), **(C) zavedenie inštitútu asistentov sudcov najvyššieho správneho súdu** - ide o inštitút, ktorý sa osvedčil na najvyššom súde, preto je potrebné umožniť, aby aj sudcovia najvyššieho správneho súdu mali nárok na asistenta; z hľadiska postavenia asistentov sudcov najvyššieho správneho súdu bude ich postavenie rovnaké ako v prípade asistentov sudcov najvyššieho súdu (ustanovenie **§ 24c** zákona o súdoch), **(D) úprava zastupovania predsedu najvyššieho správneho súdu** - po vzore osvedčenej právnej úpravy zastupovania predsedu najvyššieho súdu novela navrhuje rovnaký koncept uplatniť aj v prípade najvyššieho správneho súdu; v tejto súvislosti treba uviesť, že vekom najstarší sudca najvyššieho správneho súdu sa nestáva zo zákona predsedom najvyššieho správneho súdu, ale „len“ vykonáva niektoré úlohy patriace do pôsobnosti predsedu tohto súdu, z uvedeného dôvodu preto nemožno pripustiť výklad, že by v prípade tohto sudcu prichádzalo do úvahy aplikovať ustanovenia zákonov o nezlučiteľnosti

funkcie predsedu súdu s inou funkciou v rámci súdu; nebude preto prekážkou, aby najvyšší správny súd dočasne riadil napríklad vekom najstarší sudca, ktorý je zároveň členom sudcovskej rady Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, alebo ktorý je zároveň členom súdnej rady (ustanovenie § 44 zákona o súdoch), **(E) zriaďovanie sudcovskej rady na najvyššom správnom súde** - v tejto súvislosti je potrebné uviesť, že sudcovská rada nebude na tomto súde zrejme zriadená ku dňu účinnosti zriadenia najvyššieho správneho súdu, pretože procedúra kreovania sudcovskej rady nie je otázkou, ktorá sa dá vyriešiť v krátkom čase; uvedené však podľa dôvodovej správy neznamena, že sudcovská samospráva tým utrpí, pretože pokiaľ nebude zriadená sudcovská rada bude jej funkcie plniť v súlade s ustanovením § 45 ods. 1 posledná veta zákona o súdoch, plénum najvyššieho správneho súdu; následne je už vecou pléna tohto súdu, aby po účinnosti zriadení najvyššieho správneho súdu pristúpilo k zriadeniu sudcovskej rady (ustanovenie § 45 ods. 1 zákona o súdoch), **(F) úprava zverejňovania rozhodnutí najvyššieho správneho súdu** - novela zavádza doplnenie právnej úpravy zverejňovania rozhodnutí súdov aj o úpravu zverejňovania rozhodnutí najvyššieho správneho súdu, na ktorom sa bude uplatňovať rovnaký model ako na najvyššom súde, t. j. najvyššie súdne inštalácie budú zverejňovať svoje rozhodnutia na svojom webovom sídle a na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ustanovenie § 82a ods. 4 zákona o súdoch), **(G) úprava prechodných ustanovení, týkajúcich sa začatia fungovania najvyššieho správneho súdu** - „najvyšší správny súd začne činnosť **1. augusta 2021**; výkon súdnictva prechádza od **1. augusta 2021** z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od **1. augusta 2021** daná právomoc najvyššieho správneho súdu; v súvislosti s prechodom výkonu súdnictva podľa ustanovenia § 101e ods. 2 zákona o súdoch od **1. augusta 2021** práva a povinnosti vyplývajúce zo štátnozamestnaneckých vzťahov, z pracovnoprávných vzťahov a iných právnych vzťahov zamestnancov zabezpečujúcich jeho výkon z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd; majetok štátu, ktorý bol k **31. júlu 2021** v správe najvyššieho súdu a ktorý slúži na zabezpečenie výkonu súdnictva podľa ustanovenia § 101e ods. 2 zákona o súdoch,

prechádza od **1. augusta 2021** do správy najvyššieho správneho súdu; podrobnosti o prechode týchto práv a povinností a o prechode správy majetku štátu sa upravujú dohodou medzi najvyšším súdom a najvyšším správnym súdom, v ktorej sa vymedzí najmä druh a rozsah preberaného majetku, práv a povinností“ (ustanovenie § 101e zákona o súdoch). Podobne ako tomu bolo pri zákone o sudcoch a príslušných a zákone o súdnej rade aj zákon o súdoch obsahuje množstvo, novelou zavedených, zmien, z ktorých sme pre tento príspevok vybrali tie najdôležitejšie.

→ Zákon o registri trestov

V **zákone o registri trestov** sa prostredníctvom novely upravuje právna úprava vydávania odpisu z registra trestov. Po novom sa vytvára zákonná možnosť získania odpisu z registra trestov v prípade odborného justičného stážistu, u ktorého je podmienkou pre prijatie do štátnej služby bezúhonnosť, ktorá sa preukazuje odpisom z registra trestov (ustanovenie § 14 ods. 3 písm. e) zákona o registri trestov).

→ Zákon o cestovných dokladoch, zákon o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a zákon o cestnej premávke

Drobné úpravy sa prostredníctvom novely preniesli aj do **(A) zákona o cestovných dokladoch** (vydanie diplomatického pasu bude možné aj v prípade funkcionárov najvyššieho správneho súdu rovnako ako je tomu podľa platnej úpravy v prípade funkcionárov najvyššieho súdu - ustanovenie § 9 ods. 1 písm. g) zákona o cestovných dokladoch), **(B) zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti** (vzhľadom na to, že medzi politicky exponované osoby sa pre účely zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti zaraďujú podľa doterajšej právnej úpravy aj sudcovia najvyššieho súdu, je potrebné v nadväznosti na zriadenie najvyššieho správneho súdu do kategórie politicky exponovaných osôb zaradiť aj sudcov tohto zriaďovaného súdu - ustanovenie § 6 ods. 2 písm. c) zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti) a **(C) zákona o cestnej premávke** (medzi vozidlá s právom prednostnej jazdy sa po novom zaraďujú aj

vozidlá prepravujúce predsedu najvyššieho správneho súdu; v prípade najvyššieho správneho súdu ide o ústavný orgán, ktorý je na rovnakej úrovni ako najvyšší súd, preto podľa dôvodovej správy k novele niet dôvodu na odlišný prístup v prípade posudzovania ich funkcionárov na účely zákona o cestnej premávke - ustanovenie § 40 ods. 2 písm. i) zákona o cestnej premávke).

→ Zákon o podmienkach výkonu volebného práva

V rámci zákona o podmienkach výkonu volebného práva sa po novom sa právomoc predsedu najvyššieho súdu nominovať do Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán jedného člena prenáša na predsedu najvyššieho správneho súdu, a to s ohľadom na prenesenie časti právomoci konať vo volebných veciach na najvyšší správny súd (ustanovenie § 13 ods. 1 a 2 zákona o podmienkach výkonu volebného práva).

→ Zákon o tvorbe právnych predpisov

Doplnenie zákona o tvorbe právnych predpisov má za cieľ zohľadniť v právnej úprave zriadenie najvyššieho správneho súdu, pričom aj tomuto súdu bude Úrad vlády Slovenskej republiky zasielať bezplatne listinnú podobu každého vydania Zbierky zákonov Slovenskej republiky. V súvislosti s prechodom agendy rozhodovania v niektorých otázkach z ústavného súdu na najvyšší správny súd predkladatelia novely pôvodne zvažovali aj novelizáciu ustanovenia § 13 zákona o tvorbe právnych predpisov, pretože aj najvyšší správny súd bude vydávať rozhodnutia, ktoré sa budú vyhlasovať rovnako ako zákon v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Predkladatelia novely však nakoniec vyhodnotili situáciu tak, že zmena ustanovenia § 13 zákona o tvorbe právnych predpisov nie je potrebná, pretože podľa ustanovenia § 13 písm. f) zákona o tvorbe právnych predpisov postačuje, aby osobitný zákon (v tomto prípade Správny súdny poriadok) označil rozhodnutia najvyššieho správneho súdu, ktoré sa vyhlásia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ustanovenie § 23 ods. 2 písm. f) zákona o tvorbe právnych predpisov).

→ Zákon o štátnej službe

Niekoľkými zmenami sa novela dotkla aj zákona o štátnej službe. Novinkami a doplneniami zákona o štátnej službe sú napríklad (A) možnosť najvyššieho správneho súdu na podanie sťažnosti podľa zákona o štátnej službe - nakoľko bude mať najvyšší správny súd kanceláriu obdobne ako Národná rada Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky, ústavný súd a pod., ktorú bude viesť vedúci kancelárie, je potrebné aby mal obdobne aj ten možnosť podať sťažnosť podľa zákona o štátnej službe, tomu kto ho do funkcie vymenoval (ustanovenie § 116 ods. 3 a 4 zákona o štátnej službe), (B) úprava paušálnych náhrad vedúcich zamestnancov Kancelárie Najvyššieho správneho súdu - vedúcemu zamestnancovi vo verejnej funkcii, v služobnom úrade, ktorým je Kancelária Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, bude patriť paušálna náhrada za rovnakých podmienok a v rovnakej výške ako vedúcim ďalších tzv. obslužných úradov, ktorými sú Kancelária Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky, Kancelária prezidenta Slovenskej republiky, Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky alebo Kancelária Súdnej rady Slovenskej republiky (ustanovenie § 150 ods. 3 a 6 zákona o štátnej službe) a pod.

→ Zákon o ústavnom súde

Novela zasiahla aj zákon o ústavnom súde do ktorého sa premietli najmä nasledovné zmeny: (A) úprava spoluspravodajcu (konferenta) - je inšpirovaná zahraničnými právnymi úpravami (Rakúsko, Poľsko); význam ustanovenia koreferenta je v dôkladnejšej analýze veci (spoluspravodajca sa môže zamerať na iné aspekty než spravodajca, môže dospieť k inému právnomu záveru); na určenie spoluspravodajcu sa nevzťahuje ustanovenie § 46 zákona o ústavnom súde, teda nebude sa určovať náhodným výberom; Na druhej strane však osoba spoluspravodajcu nebude rozhodná pre určenie senátu v zmysle ustanovenia § 47 zákona o ústavnom súde (ustanovenie § 6 ods. 2 zákona o ústavnom súde), (B) úprava postupu hlasovania v pléne ústavného súdu - novela navrhuje, aby vo veciach, kde bolo ústne pojednávanie, mohli byť na rozprave a

hlasovaní prítomní len tí, ktorí boli aj na pojednávaní; to sa týka aj situácie, kedy by rozpravu bolo treba odročit' na neskorší termín, na ktorej už tiež nemôžu byť prítomní iní sudcovia, než ktorí boli na pojednávaní; rozpravu začne spravodajca svojím prednesom a návrhom na rozhodnutie, ktoré by z jeho prednesu malo vychádzať; nebude samozrejme vylúčené, že spravodajca svoj prednes a návrh vopred predloží aj písomne; následne budú môcť sudcovia v rozprave vyjadriť svoj názor a prípadne predložiť iné návrhy na rozhodnutie, t. j. návrhy na formuláciu výroku rozhodnutia; nebudú teda musieť predkladať písomne vypracovaný „protinávrh“ tak, ako to predpokladala doterajšia právna úprava; rozpravu bude viesť predseda alebo podpredseda (predsedajúci) tak, aby sa všetci sudcovia mohli k veci vyjadriť a mali priestor na predloženie vlastného návrhu; hlasovanie bude riadiť predsedajúci na základe výsledkov rozpravy tak, aby ústavný súd dospel k rozhodnutiu, ktoré bude čo najvernejšie odzrkadľovať právne názory jednotlivých sudcov; najskôr by sa malo hlasovať o návrhoch predložených sudcami v rozprave, pričom určenie poradia bude vecou predsedajúceho, ktorý sa pritom bude riadiť logickým usporiadaním jednotlivých otázok; najskôr teda bude treba dať hlasovať o prípadných návrhoch na doplnenie konania, o procesných otázkach a pod., následne o merite veci, opäť v logickej postupnosti; ak niektorý návrh získa väčšinu a logicky vylučuje iný, o ňom sa už hlasovať nebude; ak sa takto dospeje k rozhodnutiu vo veci, hlasovanie je ukončené; ak žiaden návrh nezíska nadpolovičnú väčšinu, bude úlohou predsedajúceho podľa potreby návrhy rozdeliť na logické časti alebo celky, alebo na jednotlivé sporné právne otázky, o ktorých sa bude hlasovať oddelene (ustanovenia § 9 ods. 3 až 5 zákona o ústavnom súde), **(C) pravidelné obmieňanie obsadenia senátov ústavného súdu** - senáty ústavného súdu boli podľa doterajšej právnej úpravy zložené z malého počtu členov a ich možnosť zapojiť do rozhodovania v inej formácii bola právnou úpravou vylúčená; za daného stavu hrozilo vytvorenie akejsi mikrojudikatúry jednotlivých senátov, ktoré neboli nútené sa konfrontovať s inými senátmi, takže jej existencia nemusela byť na prvý pohľad ani zrejmá; po novom by sa malo zloženie senátov ústavného súdu pravidelne obmieňať; uvedené znamená, že

senát ústavného súdu môže zostať nezmenený z hľadiska jeho personálneho obsadenia najviac tri po sebe idúce roky, pričom po uplynutí tohto obdobia musí byť zásadným spôsobom zmenený (zásadným spôsobom je obmena aspoň dvoch členov senátu) (ustanovenie § 11 ods. 2 zákona o ústavnom súde), **(D) zavedenie možnosti upustiť od ústneho pojednávania aj na základe vlastného uváženia ústavného súdu** - podľa predošlej právnej úpravy bolo upustenie od ústneho pojednávania možné len so súhlasom účastníkov konania; ak teda títo súhlas nedali alebo boli dokonca nečinní, mal by ústavný súd vo veci verejne pojednávať, čo by však pri súčasnom počte sťažností v podstate ochromilo činnosť senátov; z uvedených dôvodov novela navrhuje toto ustanovenie preformulovať tak, aby v zásade v senátnych veciach mohol ústavný súd od verejného pojednávania upustiť na základe vlastného uváženia; v ostatných veciach novela predpokladá „obrátene poradie“ aktivity, teda aby účastník konania musel o pojednávanie žiadať, a to v prvom podaní, ktoré vo veci predloží; ak ho nenavrhone, bude ústavný súd môcť od ústneho pojednávania upustiť; zároveň ale naopak platí, že ak to ústavný súd bude považovať za potrebné, bude môcť nariadiť ústne pojednávanie aj tam, kde to nikto nežiadal (ustanovenie § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde) a pod.

→ Zákon o informačných technológiách

Posledným zo zákonov, ktorých sa novela dotkla, je **zákon o informačných technológiách**, v ktorom sa zohľadňuje zriadenie Kancelárie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, ktorá bude na účely zákona o informačných technológiách orgánom riadenia vo vzťahu k informačným technológiám v jej pôsobnosti rovnako ako je tomu aj v prípade obdobných kancelárií podľa zákona o informačných technológiách (ustanovenie § 5 ods. 2 písm. d) zákona o informačných technológiách).

→ Účinnosť novely

Novela má zavedenú delenú účinnosť, pričom jej jednotlivé časti sa stanú účinnými dňa **1. januára 2021, dňa 1. augusta 2021 a dňa 1. januára 2025**.

Niektoré z ustanovení novely stratia svoju účinnosť dňa **1. júla 2024**. Účinnosť novely nadväzuje na účinnosť navrhovaných ústavných zmien, a teda novela ako taká nadobudne účinnosť **1. januára 2021**. Odklad účinnosti sa vzťahuje na tie ustanovenia návrhu zákona, ktoré majú najmä procesný charakter a týkajú sa pôsobnosti najvyššieho správneho súdu a ústavného súdu (účinnosť **1. augusta 2021**). Odklad účinnosti reflektuje aj nastavenie prechodných ustanovení v rámci novelizácie

Ústavy Slovenskej republiky vo vzťahu k inštitútu individuálnej kontroly ústavnosti (**1. januára 2025**).

ULC Čarnogurský PRO BONO bezplatný e-bulletin je zameraný na novely už schválené ako aj pripravované v slovenskom parlamente. Bulletin Vám pomôže „ľudsky“ sa orientovať v legislatívnych zmenách, ktoré majú vplyv na Vaše pracovné ako aj súkromné aktivity. Pre bezplatnú registráciu odberania e-bulletinu Čarnogurský ULC PRO BONO navštívte web stránku www.ulclegal.com, alebo nás kontaktujte cez e-mail na probono@ulclegal.com.

Bratislava - Slovensko

Tvarožkova 5
814 99 Bratislava 1
Slovensko
Tel.: +421-2-5720 1717
Fax: +421-2-5720 1777
Skype: ulcbratislava
E-mail: office@ulclegal.com

www.ulclegal.com